



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

1

2

מספר בקשה: 1

בפני כבוד השופט מגן אלטוביה

המבקש: יואל רונן
ע"י בא כח עוה"ד דורון לוי ויאיר אברהם

נגד

המשיבה: מדינת ישראל - רשות המיסים
ע"י בא כח עוה"ד קמיל עטילה מפרקליטות המדינה

3

פסק דין

4

5

לפני בקשה לאישור תובענה ייצוגית.

6

7

רקע

8 בשנת 2008 נסע המבקש בכביש 6, (להלן: "הכביש") ובגין נסיעות אלו חויב על ידי דרך ארץ הייוויז
9 (1997) בע"מ (להלן: "דרך ארץ") בתשלום סך כולל של 485.42 ₪ בתוספת מס ערך מוסף בסך 75.24
10 ₪. המבקש אינו משלים עם תוספת מס ערך מוסף בגין התשלום האמור, ומכאן תביעתו להשבה של
11 סך 75.24 ₪.

12 יחד עם תביעתו הגיש המבקש בקשה לאישור תביעתו כתביעה ייצוגית, במסגרתה מבקש הוא לייצג
13 את כל הנוסעים בכביש בתקופה הרלבנטית וחויבו במס ערך מוסף בגין הנסיעה.

14 יצוין, כי המבקש הינו "עוסק" אשר ניכה את חיובי מס ערך מוסף כמס תשומות, אולם לטענתו,
15 רכבו משמש אותו גם לנסיעות פרטיות ועל כן, ניכה רק שני שליש מהחיובים בגין הנסיעה בכביש
16 כמס תשומות.

17 עוד לציין, כי המבקש נסמך על הוראות סעיף 43 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו – 1975 (להלן: "חוק
18 מע"מ"), לפיהן עליו להשיב את המס שנוכה כמס תשומות, ועל כן לטענתו, יש להתייחס למלוא
19 הנזק שנגרם לו בשל תוספת מס ערך מוסף ששילם בגין הנסיעה בכביש.



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

תמצית טענות המבקש

בבניית הכביש והפעלתו פעלה ופועלת דרך ארץ כידה הארוכה של המשיבה (להלן: "המדינה" או "המשיבה") לביצוע פונקציה שלטונית של המדינה במסגרת עסקת B.O.T. עסקה זו שנקשרה בין המדינה לבין דרך ארץ, הינה עסקת מימון לפיה מימנה דרך ארץ את בניית הכביש כהלוואה ובאמצעות הזיכיון לגביית האגרה מנוסעי הכביש פורעת המדינה את ההלוואה האמורה. עוד טוען המבקש, כי חוק כביש אגרה (כביש ארצי לישראל), התשנ"ה – 1995 (להלן: "חוק כביש ארצי") מסמך את המדינה לגבות אגרה מנוסעי הכביש ועל אגרה אין להטיל מס ערך מוסף.

תמצית טענות המשיבה

כטענות סף מקדמיות טוענת המשיבה להעדר יריבות, משום שעל פי חוק מע"מ החייבת בתשלום מס ערך מוסף בגין עסקת הנסיעה בכביש הינה דרך ארץ ולא המבקש או הנוסעים בכביש, וממילא המבקש או חברי הקבוצה הנטענת, אינם זכאים לבקש השבה של מס ערך מוסף ששולם במסגרת עסקת הנסיעה בכביש. מטעם זה, אין המבקש זכאי להגיש תביעה ייצוגית מכוח פרט 11 לתוספת השנייה של חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006 (להלן: "החוק" או "חוק תובענות ייצוגיות").

לגופו של עניין, טוענת המשיבה כי המחוקק קבע כי השירות בכביש יינתן על ידי זכיון, קבלן עצמאי ולא על ידי המדינה. על כן, התקשרות המדינה עם דרך ארץ לבניית הכביש והפעלתו אינה בגדר פעולה שלטונית אלא פעולת הסדרה ופיקוח. עוד טוענת המשיבה, כי לכביש יש חלופות נסיעה אחרות ובבניית הכביש והעמדתו לטובת ציבור הנהגים הינם בבחינת "שירות נוסף" שאין המדינה חייבת בו ואינו "מתפקידה השלטוני". לפיכך, אין לזהות את דרך ארץ עם המדינה בקשר עם השימוש בכביש אלא יש לראות במתן רשות מעבר בכביש וגביית התשלום "עסקה" בין דרך ארץ לנהג המשתמש בכביש. דרך ארץ הינה "עוסק" כמשמעותו בחוק מע"מ, ועל כן, קמה החובה הקבועה בסעיף 2 לחוק, להטיל על העסקה האמורה מס ערך מוסף.

עוד טוענת המשיבה, כי השימוש במונח "אגרה" בחוק כביש ארצי, נובע מטעות במינוח ואין לראות בתשלום המשולם בגין הנסיעה בכביש "אגרה" אלא "מחיר" הנקבע על פי עלות היקף השימוש בכביש, מקום שלמדינה אין חובה לספק את השירות האמור ולנהג אין חובה להשתמש בכביש משום שעומדות לרשותו חלופות נוספות.

כן טוענת המשיבה, כי אפילו אפשר לראות בתשלום בגין העסקה שבין דרך ארץ לבין הנהגים הנוסעים על הכביש, אגרה, אזי ובהתחשב בכך שמדובר בעסקה שבין מקבל שירות לבין עוסק יש להחיל את הוראות סעיף 9א לחוק מע"מ ולהטיל על העסקה מס ערך מוסף.



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

דיון

1

2 1. סעיף 8 (א) לחוק תובענות ייצוגיות, מכוחו עותר המבקש לאשר את תביעתו כתביעה
3 ייצוגית, קובע מספר תנאים לאישור תובענה ייצוגית הצריכים כולם להתקיים, בהם התנאי
4 הקבוע בסעיף 8 (א) (1) לחוק, לפיו בית המשפט יאשר את התובענה הייצוגית אם:

5

6 "התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי
7 הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה".

8

9 2. סעיף 2 לחוק מע"מ, קובע:

10

11 "על עסקה בישראל ועל יבוא טובין יוטל מס ערך מוסף בשיעור אחד ממחיר העסקה או
12 הטובין, כפי שקבע שר האוצר בצו לאחר התייעצות עם ועדת הכספים של הכנסת".

13

14 סעיף 1 לחוק מע"מ מגדיר את המונח "עסקה":

15

16 "(1) מכירת נכס או מתן שירות בידי עוסק במהלך עסקו, לרבות מכירת ציוד;
17 (2)..."

18

19 בסעיף 1 לחוק מע"מ, מוגדר המונח "עוסק":

20

21 "מי שמוכר נכס או נותן שירות במהלך עסקיו, ובלבד שאינו מלכ"ר או מוסד כספי, וכן
22 מי שעושה עסקת אקראי".

23

24 בהתחשב בהוראות שלעיל, העסקה במסגרתה נוסע נהג בכביש תמורת תשלום הנגבה על ידי
25 דרך ארץ, הינה עסקה של מתן שירות בידי דרך ארץ, שאין חולק שהינה בגדר "עוסק",
26 הנעשית באופן תדיר ושוטף במהלך עסקיה של דרך ארץ, ומכאן, שעסקת הנסיעה הינה
27 עסקה אשר יש להטיל עליה מס ערך מוסף. בהקשר זה, יש להדגיש כי אין חולק שתכלית
28 פעילותה של דרך ארץ בבניית הכביש והפעלתו היא יצירת ערך מוסף כלכלי תוך שימוש
29 במנגנון עסקי.

30

31 3. לטענת המבקש, אין לבחון את פעילותה של דרך ארץ בכביש במישור העסקי הפרטי שבינה
32 לבין ציבור המשתמשים בכביש אלא במישור הציבורי לפיו חייבת המדינה להעמיד תשתית
33 כבישים לטובת אזרחיה. מוסיף המבקש וטוען, כי כדי לקיים את חובתה השלטונית
34 התקשרה המדינה עם דרך ארץ בעסקת B.O.T לפיה התחייבה דרך ארץ לממן את בניית
35 הכביש להפעילו במשך 30 שנים ולהחזירו למדינה. לטענת המבקש, בעסקה זו גלומה עסקת



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים-מדינת ישראל

1 מימון לפיה מימנה דרך ארץ את בניית הכביש והמדינה פורעת את חוב המימון בדרך של
2 הטלת אגרה הנגבית על ידי דרך ארץ מהנוסעים בכביש.

3
4 המשיבה דוחה את טענות המבקש. לטענתה, חוק כביש ארצי קובע כי השירות בכביש
5 וגביית האגרה, יבוצעו על ידי זכיון שייבחר במכרז, דהיינו המחוקק הסמיך את הזכיון
6 לבנות ולהפעיל את הכביש, ובמצב דברים זה, אין מקום לבחון האם זה מתפקידה של
7 המדינה לספק את השירות בכביש (סעיפים 41 ו- 42 לסיכומי המשיבה). מוסיפה המשיבה
8 וטוענת, כי בחלקים בהם קיימות לכביש חלופות במסגרת מערך הכבישים הפתוחים, מהווה
9 הכביש תוספת לרמת השירות הבסיסית המוענקת לציבור על ידי המדינה בבחינת "מוצר
10 אקסטרא" שאינו חיוני או בסיסי, על כן, אין המדינה חייבת לספק שירות זה "בכובעה
11 השלטוני".

12
13 טענות המבקש שלעיל, מעוררות את השאלות שלהלן:

14
15 א. האם יש לראות בדרך ארץ כזרוע הארוכה של המדינה בבניית הכביש, הפעלתו
16 וגביית האגרה.

17 ב. האם התשלום הנגבה מנוסעי הכביש הינו בגדר "אגרה" או "מחיר"?

18
19 4. סעיף 4 לחוק כביש ארצי, קובע:

20
21 "חוזה הזכיון יקבע את זכותו של בעל הזכיון לגבות ולקבל אגרה ויכלול את חובותיו
22 וחזיוותיו של בעל הזכיון לענין כביש האגרה והדרך בה הוא עובר, לרבות אלה –
23 (1) תכנונם, בנייתם ובכלל זה שיקום נופי, אחזקתם הפעלתם ושיפורם;
24 (2) ...
25 (3) ...
26 (4) תקופת חוזה הזכיון בכפוף להוראות סעיף 3 (ג)
27 (5) סכומי האגרה המרביים או הנוסחה לחישוב הסכומים המרביים של האגרה,
28 והדרך לעדכוןם, לפי הענין, בכפוף להוראות סעיף 3(ג);
29 (6) ...
30 (7) ..."

31
32 מהאמור לעיל, עולה כי המחוקק קבע שתכנון הכביש, בנייתו והפעלתו יבוצעו על ידי זכיון
33 ולא על ידי המדינה. משכך, אין בידי לקבל את ה"תבנית המשפטית" שהגה המבקש כאילו
34 דרך ארץ מהווה זרועה הארוכה של המדינה בבניית הכביש והפעלתו. יצוין, כי המבקש



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

- 1 הרחיב בסיכומיו עד מאוד, אולם לא התייחס כלל להסמכה הקבועה בחוק כביש ארצי.
- 2 אוסיף עוד, כי העובדה שהמקרקעין עליהם נסלל הכביש הינם בבעלות המדינה (לאחר
- 3 שחלק מהם הופקעו), אינה הופכת את דרך ארץ לידה הארוכה של המדינה בבניית הכביש
- 4 והפעלתו. טענת המבקש, כאילו הפקעת המקרקעין לצורך בניית הכביש והפעלתו על ידי
- 5 דרך ארץ כ"עסק", אינה עולה בקנה אחד לכאורה עם ההוראה בדבר הפקעה לצורך ציבורי,
- 6 אינה עניין לדיון במסגרת ההליך כאן, ועל כן, איני רואה מקום להידרש לה. אין באמור
- 7 משום לגרוע מהטענה כי גוף עסקי הפועל במתחם הציבורי יכול וכללי המשפט המנהלי ולו
- 8 בחלקם יחולו באשר להתנהלותו בכובעם המעין ציבורי. גופים "מעין ציבוריים" כשהם
- 9 פועלים במתחם העיסקי, בכובעם כגוף שמטרתו השאת רווח הרי שכללי המשפט האזרחי
- 10 מסחרי יחולו עליהם. בחינת החבות במע"מ שהוא מס על הערך המוסף של מוצר או שרות
- 11 בשל הפעילות העסקית של המוכרים אותו, מצויה כולה במתחם העיסקי ובחינת הכובע
- 12 הציבורי בהקשר זה הוא שגוי לטעמי ובכל הכבוד.
- 13 יצוין, כי בחוק כביש ארצי הסמיך המחוקק את חברת כביש חוצה ישראל בע"מ והממשלה
- 14 ו/או שר האוצר ושר התחבורה לפעול להוצאת המכרז לפועל להוסיף קטעים לכביש,
- 15 להורות בצו על מעבר חופשי בכביש, לסיים את הזכיון ולקבוע זכיון חדש וסמכויות נוספות
- 16 בתנאים שנקבעו בחוק. דהיינו המחוקק הבחין בין סמכויות ההסדרה והפיקוח שהוקנו
- 17 למדינה לבין סמכויות הבניה וההפעלה שהוקנו לדרך ארץ.
- 18 למרות האמור לעיל, ראיתי לנכון להוסיף כי בהעדר חקיקה המסמיכה גופים אחרים לפעול,
- 19 כלל הוא שעל המדינה לפעול בשקידה וביעילות לספק את מיטב השירותים אותם הוסמכה
- 20 להעניק לאזרחיה ותושביה בהתחשב במשאבים שהועמדו לרשותה. אכן, יש גבול להיקף
- 21 ואיכות השירותים אותם המדינה מסוגלת להעניק לאזרחיה והדבר מותלה בגורמים רבים
- 22 שלא כאן המקום למנותם די אם נציין כי הקופה הציבורית, רבים הצרכים הצובאים על
- 23 פתחה. עם זאת, ככל שנמצאה דרך חוקית וסבירה להגדיל את היקף השירותים אותם היא
- 24 מעניקה ו/או לשפרם אזי חובתה של המדינה לעשות כן. על כן, אין מקובלת עליי גישת
- 25 המשיבה כאילו יש להבחין בין חובתה לסלילת כבישים באיכות "בסיסית" (שלא אדע מהי)
- 26 לבין אי החובה לכאורה לסלול כבישים באיכות גבוהה יותר או להעניק שירות "אקסטרה".
- 27 איכות המתקן או השירות לשלעצמם אינם גורעים מחובתה וסמכותה של המדינה לספק
- 28 את המתקן או השירות האיכותיים, מקום שעל פי דין חובתה וסמכותה לספק מתקן או
- 29 שירות. כאן המקום להעיר כי נדרשת שקיפות תקציבית בקשר עם פרויקטים מסוג אילו מה
- 30 שלא תמיד ברור. אמנם הנטל המידי מוסר מעם המדינה ועובר לגורם העסקי הפרטי אלא
- 31 שהעמדת משאב של המדינה לרשות אותו גורם, יש לו משמעות תקציבית כמו גם
- 32 התחייבויות המדינה במסגרת התקשרויות מעין אילו בהענקת רשת בטחון וכיוצא בכך כדי
- 33 להקטין את הסיכון שנוטל היזם ולתמרץ הוצאת הפרויקט אל הפועל. בקצירת האומר,



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים-מדינת ישראל

- 1 לביצועו של פרויקט לאומי בידי גורם פרטי יש משמעות תקציבית. עובדה זו לא תורגמה
2 בראיות שבפני כאילו יש בה ללמד כי הנוסע בכביש שש ומשלם עבור זאת לדרך ארץ, משלם
3 הוא אגרה במובן מונח זה בדין המס. קרי, כאילו בתשלום מצוי מרכיב של מס או סובסידיה
4 שמעבר למחיר בגין השרות ואעמוד על כך בהמשך.
5
6 נוכח מסקנתי שלעיל, אין בידי לקבל את טענת המבקש כאילו בעת הנסיעה בכביש מתבצעת
7 עסקה בין הנוסעים בכביש לבין המדינה ולא בין הנוסעים בכביש לבין דרך ארץ. עסקת
8 השירות בכביש נעשית בין הנוסעים לבין דרך ארץ כפי שעולה בבירור מהחשבוניות אותן
9 קיבל ושילם המבקש. היעלה על הדעת, שבהתחשבות המס של דרך ארץ בגין הכנסותיה
10 מהכביש ייטען שדרך ארץ הינה בגדר "צינור" בלבד.
- 11 5. המבקש הרחיב בטיעונו לעניין מהותה של עסקת B.O.T בה התקשרה המדינה עם דרך ארץ
12 לבניית הכביש והפעלתו, ובהחלט סביר לראות בעסקה כזו, עסקת מימון או לפחות עסקה
13 שחלק מרכזי בה נוגע למימון המיזם. בהקשר זה מקובלת עליי חוות דעתו של מר מנחם
14 פרלמן (נספח 2 לתשובת המבקש) ועדותו, לפיהם עסקת B.O.T בכלל ומיזם כביש 6 בפרט
15 אינה רק עסקת מימון אולם המרכיב העיקרי בה הוא מימון חיצוני לתקציב המדינה (ש' 24
16 ע' 6 לפרוטוקול הדיון מיום 13.3.2013). כך גם עולה מאופן התנהלות והתבטאות המעורבים
17 בתכנון הכביש בשלבי החקיקה השונים (סעיפים 99 – 107 לסיכומי המבקש). אלא שבכך,
18 אין כדי לתמוך במסקנה של המבקש לפיה התשלום בעד הנסיעה בכביש הינו "אגרה".
19 ההיפך מכך. "ההלוואה" שלטענת המבקש נטלו המדינה ו/או הציבור מדרך ארץ נועדה
20 לבניית הכביש והפעלתו. משכך נראה כי התשלום ששילמו ומשלמים הנוסעים בכביש נועד
21 לפירעון ההלוואה שניטלה לצורך כיסוי עלות בניית הכביש והפעלתו, ומכאן שהתשלום
22 המשולם על ידי הנוסעים בכביש הינו בבחינת "מחיר" המשקף במצרף את עלות בניית
23 הכביש והפעלתו. במובדל מרכיב של מס המצטרף לקופה הציבורית (או סובסידיה הניתלת
24 או נמנעת ממנה) המצוי באגרה "של ממש" כמשמעותה בדין המס.
25
- 26 6. אין לחדד כי נוסח חוק כביש ארצי, הנוקט במונח "אגרה" בהתייחסו לתשלום בגין הנסיעה
27 בכביש, והעובדה שהאגרה נגבית מכוח הוראות החוק וכפופה לאישור ועדת הכלכלה של
28 הכנסת "מלבישים" את התשלום האמור ב"בגדי אגרה", כך גם בהתחשב בהוראות נוספות
29 הקבועות בחוק כביש ארצי המסירות מעל דרך ארץ את הסיכון הטבעי הכרוך בביקוש
30 לשירות הנסיעה בכביש, העדר חיוב מפורש במס ערך מוסף על התשלום בגין הנסיעה מקום
31 שנעשה כן ביחס להוצאות הגביה (תקנה 2 (ב) לתקנות כביש אגרה (כביש ארצי לישראל)
32 (סכומי דמי גביה), התשנ"ט – 1999, והחובה לפרסם את "סכומי האגרות" ברשומות (סעיף



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

- 1 6 (ג) לחוק כביש ארצי. אלא שהתכלית שבבסיס קביעות אילו אינה התכלית המצויה
- 2 בהוראות דומות הדנות באגרה בדן המס.
- 3 7. הכף נוטה לראות בתשלום בו מחויבים הנוסעים בכביש בבחינת "מחיר" המשקף את החזר
- 4 עלות בניית הכביש ואחזקתו, גם אם לא במדויק. יצוין, כי גם המבקש מסכים שהצעת דרך ארץ
- 5 נבחרה משום "שהציעה את ההצעה הזולה ביותר למחיר הבסיס לקטע כביש" (סעיף 25
- 6 לסיכומים). כאן נכון להוסיף, כי בהנחה שיש לראות בתשלום בו חייבים הנוסעים בכביש
- 7 בבחינת "מחיר" אזי השימוש במינוח "אגרה" שבחוק כביש ארצי, יש לראות בהקשר של הביטוי
- 8 "כביש אגרה". מסקנתי היא כי המחוקק שעה שבחר בחוק כביש ארצי את המונח אגרה, לא
- 9 נתכוון לאגרה במובנה בדן המס. לא כל כביש אגרה - toll road בא בגדר "אגרה" במובן מונח
- 10 זה בדן המס, רוצה לומר לא כל המתקרא "אגרה" הוא אגרה בדיני המס :
- 11 "יעקובי: הגיע הזמן לשאול: אם את פסנתרנית, איפה הפסנתר?
- 12 שחש: פסנתרנית ??אני ??באמת !ואם אמרתי פעם שאני
- 13 פסנתרנית , זה עושה אותי לפסנתרנית? "
- 14 (יעקובי ולידנטל (תמונה 21) /חנוך לוי).
- 15
- 16 8. עוד יש לומר כי הצורך באישור ועדת הכלכלה קודם להעלאת מחיר 'האגרה' תכליתו יצירת
- 17 פיקוח נוסף וביקורת על פעולת הרשות המבצעת, באמצעות הרשות המחוקקת וועדה מוועדותיה,
- 18 בקשר עם שימוש במשאב של המדינה בידי גורם פרטי. בדומה גם הארכת תקופת הזכיינות
- 19 מצריכה אישור שכזה ובכך יש ללמד על התכלית האמורה. אין הדבר דומה להטלת אגרה
- 20 כמשמעות מונח זה בדיני המס, קרי, מחיר ובצדו מס (או סובסידיה) כאשר הגדלה או הפחתה בה
- 21 מצריכה אישור של ועדת מוועדות הכנסת (ברגיל ועדת הכספים) כאשר שינוי זה נעשה בדרך של
- 22 חקיקת משנה. התכלית המצויה באישור אחרון זה היא יישום עקרון העל כי אין מטילים מס
- 23 בלא חוק.
- 24
- 25 9. בתום תקופת הזיכיון, עם השבת הכביש לידי המדינה, נכון יהא לשקול את עניין גביית המע"מ
- 26 אגב ביטולו, ככל שהמדינה היא שתגבה תשלום בגין הנסיעה בכביש ובהתאם לנסיבות באותה
- 27 עת וביניהן זהות מעניק השרות.
- 28
- 29 10. המבקש אינו עומד בתנאים נוספים לאישור הבקשה כפי שיובהר להלן. על כן, איני רואה צורך
- 30 להידרש לטענות נוספות של הצדדים שהתעוררו במסגרת ההליך כאן.
- 31



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

11. לטענת המשיבה, בעלי עסקים, דוגמת המבקש, אשר נסעו בכביש וחויבו במס ערך מוסף, קיזזו את התשלום האמור כמס תשומות ולא נגרמה להם הוצאה כלשהי. מנגד, טוען המבקש, כי נוכח הוראות סעיף 43 לחוק מע"מ, אין לגרוע מהקבוצה המיוצגת עוסקים אשר ניכו את חיוב מס ערך מוסף בגין הנסיעה בכביש כמס תשומות.
- סעיף 43 לחוק מע"מ, מאפשר הפחתה של מס התשומות במקרה שעסקה בוטלה או שונו תנאיה. אולם מטעמי יעילות, אין ליצור התחשבות כפולה במסגרתה יקבלו העוסקים השבה במסגרת ההליך כאן, ויפחיתו את מס התשומות במקביל או ישלמו את סכום ההשבה במסגרת הדוחות למנהל מס ערך מוסף. לכך יש להוסיף, כי מבחינה מהותית העוסקים אשר ניכו את מס ערך מוסף המוטל על התשלום בגין הנסיעה בכביש, לא ניזוקו או לא שילמו ביתר את מס הערך המוסף ולמעשה לא נשאו בו כלל.
- על כן, מקובלת עליי עמדת המשיבה לפיה לא ניתן לכלול בקבוצה הנטענת את העוסקים אשר ניכו כמס תשומות את מס ערך מוסף שהוטל על התשלום בגין נסיעתם בכביש.
12. סעיף 8 (א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע תנאים נוספים לאישור תובענה ייצוגית, וזו לשונו:
- "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:
- (1) ...
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין;
- (3) קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת;
- הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
- (4) קיים יסוד סביר להניח שענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב".
13. אכן, נוכח סכומי מס ערך מוסף הנמוכים שגבתה דרך ארץ כמודגם בחשבוניות אותן הציג המבקש (11.37 ₪, 11.37 ₪, 13.29 ₪, 16.11 ₪, 7.42 ₪, 2.17 ₪, 4.29 ₪, 8.22 ₪), נראה כי קיים חשש שהנוסעים שחויבו במס ערך מוסף בנוסף לתשלום בגין הנסיעה בכביש לא ינקטו בהליך משפטי להחזר הסכום לגביו נטען שנגבה שלא כדין, אולם כאמור חלק לא ידוע מהנוסעים הינם עוסקים אשר קרוב לוודאי ניכו את התשלום האמור כמס תשומות, וממילא לא ניזוקו. במצב דברים זה, כלל לא ברור אם התביעה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת ליישוב הסכסוך. ועוד. מקובץ החשבוניות שצירף המבקש לבקשתו, נראה כי בגין כל נסיעה היו חיובי מס ערך מוסף שונים, דהיינו אין מדובר בסכום קבוע וידוע, ולצורך ההשבה המבוקשת יהיה צורך בביור פרטני לגבי כל נסיעה ונסיעה בכביש ובכך יש משום הכבדה וקושי המעלה חשש שהתביעה הייצוגית אינה הדרך היעילה ליישוב הסכסוך. ככל שהייתי סבור כי אכן מדובר בגביה שאינה



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

1 כדן, ניתן היה לחשוב על הקמת מערך השבה או החזר בעידן ממוחשב ומתועד זה, כך ששקול
2 היעילות כאן הוא משני ומקבל משקל על רקע הממצא כי אין המדובר בגבית מס שאינה כדן.
3
4 14. בניהול תביעה ייצוגית נוטל על עצמו תובע מייצג, הוצאות הכרוכות בהוכחת טענותיו על ידי
5 עדים ומומחים משקיע בניהול התובענה זמן ומשאבים ואף נוטל על עצמו סיכון שאם תדחה
6 התביעה יישא בחיוב הוצאות. סיכון זה המוטל על התובע המייצג, מונע הגשת תביעות סרק
7 המזיקות לנתבעים וגוזלים זמן שיפוטי יקר. על כן, בבחינת התנאים הקבועים בסעיפים 8 (א) (3)
8 ו – (4) לחוק, יש לבחון את אופן התנהלות התובע המייצג במהלך הדיון בבקשת האישור.
9
10 בענייננו, נראה כי המבקש לא נושא בכל סיכון כספי בקשר עם הגשת התביעה וניהולה, והוא אף
11 הופטר או פטר את עצמו מלהשקיע כספים בהוכחת טענותיו או להופיע בבית המשפט מעבר
12 למצער הנדרש. כך הוצאות שהוטלו על המבקש בהחלטה מיום 3.8.2011 (מוצג מש/7) שולמו
13 בפועל על ידי משרד עורך דין עמית פולק מטלון ושות' (מוצג מש/8) ולא על ידי המבקש (ש' 26 ע'
14 34 לפרוטוקול הדיון מיום 13.3.2013). המבקש לא נכח בחלק מהדיונים בבקשה (ש' 17 ע' 48
15 לפרוטוקול הדיון מיום 13.3.2013 וש' 12 ע' 109 לפרוטוקול הדיון מיום 14.3.2013).
16
17 על אלה, יש להוסיף, כי המבקש הינו עוסק מורשה אשר בתקופה הרלוונטית דיווח על חיובי מס
18 ערך מוסף כמס תשומות וקיים חשש ממשי כי כלל אינו זכאי להשבה.
19
20 ועוד. בבקשתו טען המבקש לנזק בגובה 1/3 מחיובי מס ערך מוסף בהם חויב בנסיעותיו בכביש 6,
21 משום היותו עוסק אשר ניכה כמס תשומות חלק מהחיובים האמורים שהיו כרוכים בנסיעות
22 עסקיות ולא פרטיות. המבקש לא כלל כל חוות דעת סטטיסטית או אחרת או הסתמכות בדרך
23 של היקש מנתונים בעניין זה, התומכת בגישתו כי שליש מכלל נסיעותיהם של עוסקים הן
24 פרטיות. מתקבלת התחושה של קביעת כלל אצבע לא מבוסס, בכל הכבוד.
25
26 נוכח כל אלה מתעורר חשש כי המבקש הינו בבחינת "איש קש" אשר הוצב בחזית הבקשה ולא
27 נטל על עצמו כל סיכונים כספיים או אחרים בקשר עם ניהול הבקשה ונראה אף שלמבקש עצמו
28 אין עילת תביעה. יצוין, כי בסיכומיו לא טען המבקש לעניין כשירותו לייצג את הקבוצה הנטענת,
29 ורק בסיכומי התשובה התייחס בקצרה ובצורה לקונית לחלק מטענות המשיבה לעניין זה.
30
31 אשר על כן, איני מוצא שהמבקש הינו מייצג ראוי לקבוצה אף אם היתה בבסיס הבקשה עילת
32 תביעה, מה שאין כך.
33
34



בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"מ 117-09 יואל רונן נ' רשות המיסים - מדינת ישראל

סוף דבר

בהתחשב באמור לעיל, הנני דוחה את הבקשה.

נוכח דחיית הבקשה לאישור תביעה ייצוגית והקביעה כי לא קיימת עילת השבה באשר מס הערך המוסף נגבה כדין, התביעה נדחית.

בפסיקת הוצאות מצאתי לנכון לשכלל, בן השאר, את היקף ההתדיינות שנדרש לשם בירור הבקשה, מספר ישיבות ההוכחות, מספר הטענות שהועלו, מקוריותן והאופן שבו הן הועלו, הרצון שלא ליצור "חומת הוצאות" בפני מבקשים פוטנציאליים בעתיד אולם שלא ליצור פתח להעלאת טענות סרק וריבוי בקשות שאין בהן ממש וכן את הנסיבות הכלליות של הבקשה כפי שתואר לעיל. משכך אני קובע כי המבקש ישא בהוצאות המשיבה ובכלל זה בשכר טרחת עורכי דינה בסך של 75,000 ₪ בלבד כשסכום זה הוא פחות ממחצית מהסכום שהיה נכון להשית לו הייתי מביא בכלל חשבון רק את היקפה הגדול של ההתדיינות. סכום זה ישא הפרשי הצמדה וריבית אלא אם ישולם בתוך 30 יום מהיום.

מזכירות בית המשפט תמציא את פסק הדין לבאי כח הצדדים

ניתנה היום כ"ב סיוון, 28 יוני, 2016, בהעדר הצדדים.

מגן אלטוביה, שופט